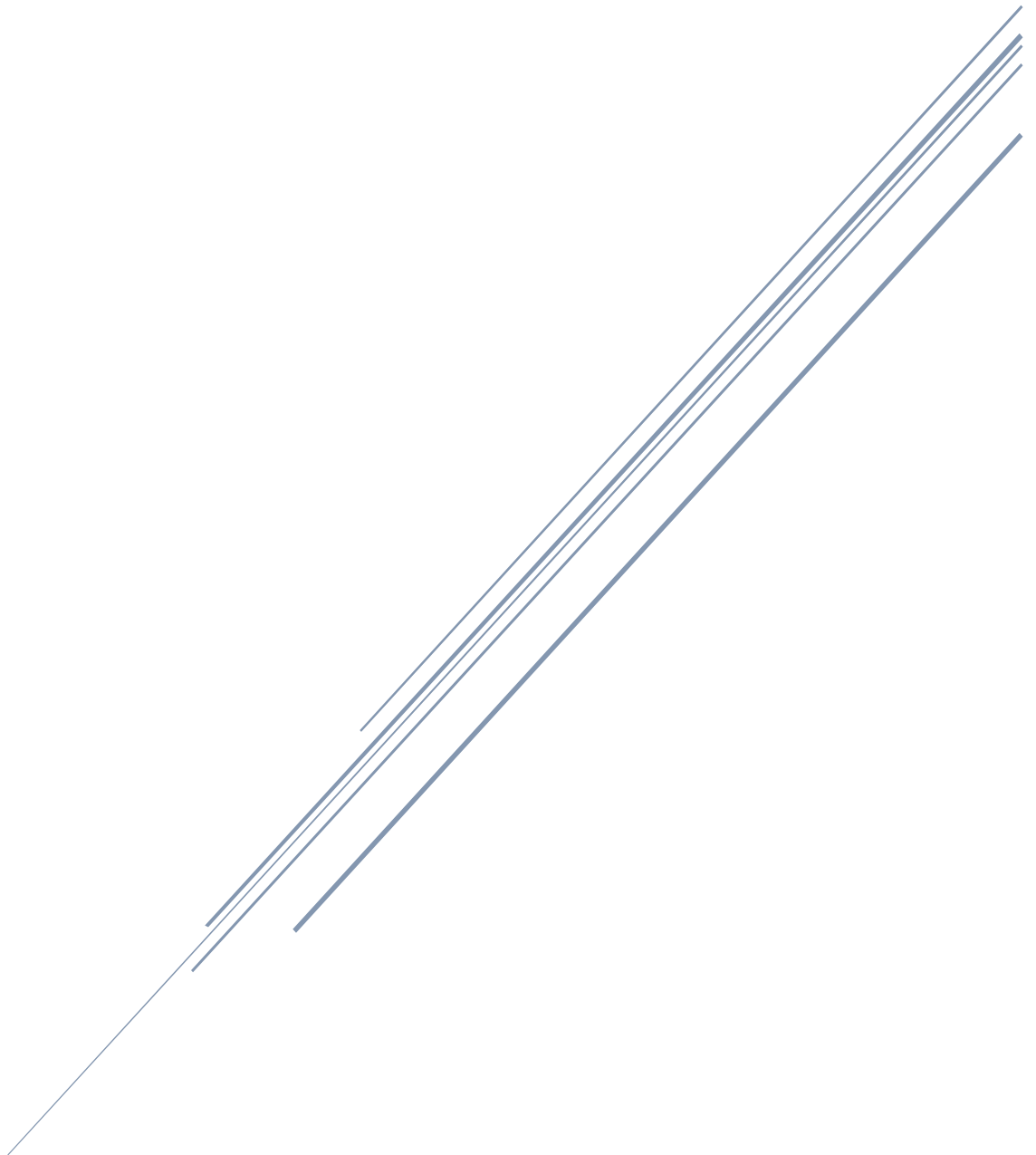

HET EFFECT VAN AFSTAND OP HET STUDIEKEUZEPROCES ONDER MAVO-EINDEXAMENKANDIDATEN

Een kwantitatieve analyse in Drenthe

Wim Boerée
Bachelor Scriptie 2018-2019

Colofon

Titel	Het effect van afstand op het studiekeuzeproces onder MAVO-eindexamenkandidaten
Ondertitel	Een kwantitatieve analyse in Drenthe
Auteur	Wim Boeree, S2540436
Opleiding	BSc. Human Geography & Planning
Begeleider	dr. K. Salemink
Versie	Voorlopige versie
Contact	w.boeree@student.rug.nl +316 24264756

Samenvatting

Uit onderzoek blijkt dat onderwijs na de middelbare school van groot belang is op de verdiensten in het latere leven. Ieder extra jaar scholing heeft een meetbaar effect. De toegang tot onderwijs wordt echter beïnvloed door afstand en reistijd. Het doel van dit onderzoek is om te kijken wat het effect is van afstand in het studiekeuzeproces. De hoofdvraag die hierbij gesteld wordt is *“In welke mate speelt afstand een rol in het studiekeuzeproces onder MAVO-eindexamenkandidaten in Drenthe?”* Hierbij wordt onderzocht of er verschil is tussen stedelijk en niet-stedelijk gebied. Daarnaast wordt er gekeken of er persoonskenmerken een invloed hebben op de reisafstand en wat de invloed is van uitgesproken keuzemotieven.

Door middel van literatuurstudie en een statistische analyse op basis van zowel primaire als secundaire data is gepoogd een antwoord te geven op de hoofdvraag. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat keuzemotieven betreffende inhoud van een opleiding, de startkans en het toekomstige beroep verband houden met de afstand tot een toekomstig opleidingsinstituut. Er is geen verschil gevonden tussen stedelijke en niet-stedelijke gebieden.

Kernwoorden: afstand, studiekeuze, onderwijs, bereikbaarheid, keuzemotieven, stedelijkheid

Inhoudsopgave

Colofon	1
Samenvatting	2
Introductie:	4
Achtergrond:.....	4
Probleemstelling:	5
Structuur:	5
Theoretisch raamwerk:	6
Conceptueel Model.....	8
Methodologie:	9
Primaire Data en Secundaire Data	9
Statistische Analyse.....	10
Ethische Vraagstukken	11
Resultaten:	12
Afstandsbeleving en ruimtelijke factoren.....	12
De invloed van persoonskenmerken	14
Uitgesproken motieven en afstand	16
Discussie data:	17
Conclusies:	18
Reflectie	18
Referenties:	20
Beschrijvende Statistiek	22
SPSS-Outputs	24
Bijlage 1.....	24
Bijlage 2.....	27
Bijlage 3.....	29
Bijlage 4.....	30
Enquête	31

Introductie:

Achtergrond:

Het belang van onderwijs, zeker na de middelbare school, wordt geassocieerd met hogere verdiensten in het latere leven. Card (1999, uit Frenette, 2006) concludeert dat de jaarlijkse extra opbrengsten van een extra jaar scholing tussen de zes en tien procent ligt. Toegang tot onderwijs wordt onder andere beïnvloed door afstand. Studenten dichterbij een opleidingsinstituut hebben het voordeel van lagere kosten, zowel in tijd als in reiskosten (Frenette, 2006). Dit effect wordt gemitigeerd doordat alle studenten in Nederland toegang hebben tot het studentenreisproduct, waardoor reiskosten praktisch nul zijn.

Onderwijs, en de toegang tot onderwijs, kan sociale uitsluiting beïnvloeden (Kenyon, 2011). Als gevolg beïnvloedt dit ook sociale integratie, sociale mobiliteit en competitiviteit op nationaal niveau (Butler & Hamnett, 2007). Uit Brits onderzoek blijkt dat een onvoldoende niveau van transport in de omgeving van studenten een groot effect heeft op de toegang tot de activiteiten welke noodzakelijk zijn om volledig te kunnen participeren in het hoger onderwijs. Studenten met een gebrek aan mobiliteit voelen dat zij niet hun maximale potentieel kunnen bereiken, wat voor enkele studenten zorgt dat zij overwegen te stoppen met hun opleiding. Anderen stellen dat zij, als zij de vervoersmogelijkheden en aanverwante kosten eerder hadden overwogen, zij niet hadden gekozen voor hun specifieke opleidingsinstituut (Kenyon, 2011). Ook blijkt dat reisafstand een negatief effect kan hebben op het presteren in het onderwijs, vanwege het risico om te laat te komen en stress (Gibbons et al., 2006).

In Nederland hebben mbo-studenten, welke voor een aanzienlijk deel bestaan uit voormalige MAVO-leerlingen, sinds 1 januari 2017 recht op het studenten reisproduct. Het doel van de invoering van het studentenreisproduct was het vergroten van de mobiliteit, zodat studenten een bewuste studiekeuze kunnen maken en mogelijkerwijs buiten hun eigen woonplaats een opleiding kunnen genieten (Nooij et al., 2017). In het jaar dat deze regeling is ingevoerd heeft ResearchNed in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een landelijk onderzoek uitgevoerd onder toekomstige mbo-studenten betreffende hun keuzemotieven. Hieruit kwam dat reistijd een minder genoemd motief was bij het kiezen van een mbo-opleiding over het algemeen en minder bij toekomstige mbo-studenten uit landelijk gebied dan uit stedelijk gebied (Nooij et al., 2017).

Waar voor vele nieuwe studenten het begin van het studerende leven de kans biedt om het ouderlijk huis te verlaten en de zelfstandigheid te ontdekken (Mulder & Clark, 2002), daar grijpen de nieuwe mbo-studenten deze kans in veel mindere mate. In tegenstelling tot vele andere groepen nieuwe studenten, is de groep schoolverlaters van de MAVO namelijk grotendeels minderjarig. Momenteel zijn er ruim 486.000 studenten ingeschreven voor een opleiding op mbo-niveau. Hiervan zijn ruim 162.000 nog minderjarig, een aandeel van een-derde (Onderwijs in Cijfers, 2019). Dit aandeel zal ongetwijfeld hoger liggen onder hen die de stap maken vanaf de MAVO.

In Drenthe moet men, indien men niet in Assen, Meppel, Emmen of Hoogeveen woont, reizen om een mbo-instelling te bereiken (MBO Raad, 2019). Hierdoor lijkt het aantal keuzemogelijkheden beperkt en lijkt het überhaupt een noodzaak om verder te reizen voor een opleiding voor een groot deel van de mbo-studenten. Daarnaast wordt niet bij ieder opleidingsinstituut hetzelfde aanbod aan opleidingen gegeven, waardoor studenten met een specifieke opleidingswens dan wel beroepswens ook eerder genoodzaakt zijn om te reizen.

Het doel van dit onderzoek zal zodoende zijn om te onderzoeken in hoeverre afstand een rol speelt in het studiekeuzeproces onder MAVO-eindexamenkandidaten in Drenthe.

Probleemstelling:

Uit het onderzoek van Nooij et al. (2017) kwam het gegeven naar voren dat afstand een geringe rol speelt in het keuzeproces van toekomstige mbo-studenten. Echter is er niet gekeken of dit ook zichtbaar is in de gekozen instelling en de afstand van deze tot het ouderlijk huis. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt zodoende:

“In welke mate speelt afstand een rol in het studiekeuzeproces onder MAVO-eindexamenkandidaten in Drenthe?”

Deze hoofdvraag kan worden uitgesplitst in de volgende deelvragen:

“In welke gebieden speelt afstand relatief een grotere rol en welk ruimtelijk patroon is hierin zichtbaar?”

“Welke persoonskenmerken hebben een invloed op de reisafstand tussen het thuis en de vervolgopleiding en in welke mate uit zich dit?”

“In hoeverre uiten uitgesproken motieven zich in de afstand tot een opleidingsinstituut?”

In het theoretisch kader zal er aandacht geschonken worden aan de verbanden tussen reisafstand en de omgeving, reisafstand en persoonskenmerken en reisafstand en de keuze tot een opleidingsinstituut.

Structuur:

De structuur van dit onderzoek is als volgt. Ten eerste zal er een theoretisch raamwerk worden geschetst, met hierin de relevante theorieën en concepten, op basis van literatuur. Dit zal de academische relevantie onderbouwen en een raamwerk geven voor de mogelijke data-analyse. Aan het einde hiervan wordt het conceptueel model gegeven, tezamen met enkele hypothesen. Hierop volgt een korte uiteenzetting van de methodologie, waarin de keuze van de onderzoeksmethode, de wijze van dataverzameling en ethische overwegingen besproken worden. Hierna zullen de resultaten gepresenteerd worden, in de context van de theorie. Dit wordt afgesloten met een discussie over de resultaten. Afsluitend zullen de conclusies uit het onderzoek gegeven worden, tezamen met aanbevelingen voor verder onderzoek. Hierin worden ook de sterke en zwakke punten van dit onderzoek toegelicht. Hierna volgt nog een lijst met gebruikte referenties en bijlagen met statistische tabellen en kaarten die van toelichtende waarde zijn voor het onderzoek.

Theoretisch raamwerk:

In dit hoofdstuk worden relevante theorieën, onderzoeken en concepten besproken. Er zal in worden gegaan op de verschillende aspecten van bereikbaarheid, de verschillen tussen stad en platteland en het studiekeuzeproces onder studenten. Ook wordt er een raamwerk gegeven voor de data-analyse.

Bereikbaarheid kan het best worden gezien als een cultureel fenomeen; het is de mogelijkheid om diensten en activiteiten te bereiken in de mate die gezien wordt als gewoon binnen de context van de samenleving waarin mensen leven (Farrington & Farrington, 2005, uit Gray et al. 2006). Het Rijk definieert 'bereikbaarheid' als "De moeite (uitgedrukt in tijd en kosten) die het gebruikers van deur tot deur kost om hun bestemming te bereiken" (Ministerie van Infrastructuur en Milieu 2012, p.127).

Een trend op het platteland, door de toenemende welvaart, is dat de mobiliteit is verhoogd en de toegang tot allerlei zaken (waaronder onderwijs) ook is verbeterd. Deze ontwikkeling heeft een positieve invloed gehad daar mobiliteit van groot belang is om volledig mee te kunnen doen met de samenleving en het welzijn van het individu hierdoor sterk beïnvloedt (Urry, 2002; Kenyon, 2011). Deze verbetering is ontstaan door autobezit, echter is er ook een groep mensen op het platteland die afhankelijk is van het openbaar vervoer. Deze groep kan een mogelijke mobiliteitsarmoede gaan ervaren door het verminderde gebruik van het openbaar vervoer door de rest van de omgeving, waardoor de hoeveelheid ritten afneemt of verbindingen vervallen (Farrington et al. 2004, uit Gray et al. 2006). Minderjarige studenten hebben nog niet de mogelijkheid tot autobezit en zijn dus afhankelijk van de fiets, dan wel het openbaar vervoer. Kwetsbare groepen voor mobiliteitsarmoede die terugkomen in dit onderzoek zijn mensen zonder rijbewijs, mensen met een migratieachtergrond en bewoners van rurale gebieden (Jorritsma et al. 2018). Deze groep heeft het risico om sociale uitsluiting te ervaren vanwege een mogelijk gebrek aan mobiliteit (Jorritsma et al., 2018 & Kenyon, 2011).

Om de stad van het platteland te kunnen onderscheiden wordt de definitie gebruikt die het Centraal Bureau voor de Statistiek (2019) betreffende 'Stedelijkheid'. Deze definitie luidt "Een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid (oad)." De omgevingsadressendichtheid zal zodoende worden gebruikt als maat voor de stedelijkheid van een gebied.

Bereikbaarheid wordt, buiten mobiliteit, door meerdere elementen beïnvloedt. Dergelijke kenmerken als leeftijd, geslacht, inkomen, etniciteit en fysiek vermogen zijn van groot belang in de afstanden die men overbrugbaar acht (Gray et al. 2006). Uit Nooij et al. (2017) blijkt dat reistijd en reiskosten een beduidend grotere rol spelen in het studiekeuzeproces onder meisjes dan onder jongens. Echter is in dit onderzoek niet onderzocht in hoeverre dit zichtbaar is met betrekking tot een mogelijk verschil in reisafstanden tussen man en vrouw.

Bewoners van landelijk gebied zijn vaker genoodzaakt om grotere afstanden te reizen voor hun vervolgopleiding dan bewoners van stedelijk gebied en hebben hierdoor een beperkt aantal keuzemogelijkheden in de omgeving. Hierdoor zou men verwachten dat reistijd en reiskosten een grotere rol spelen in het keuzeproces onder toekomstige mbo-studenten uit het landelijk gebied (Nooij et al., 2017). Dit bleek niet uit te komen in Nooij et al., mogelijk is men op het platteland vaak al gewend grotere afstanden te reizen en zodoende bekender met hogere reiskosten en reistijd. Ook is in Nooij et al. (2017) niet onderzocht in hoeverre keuzemotieven betreffende reisgedrag ruimtelijk zichtbaar zijn.

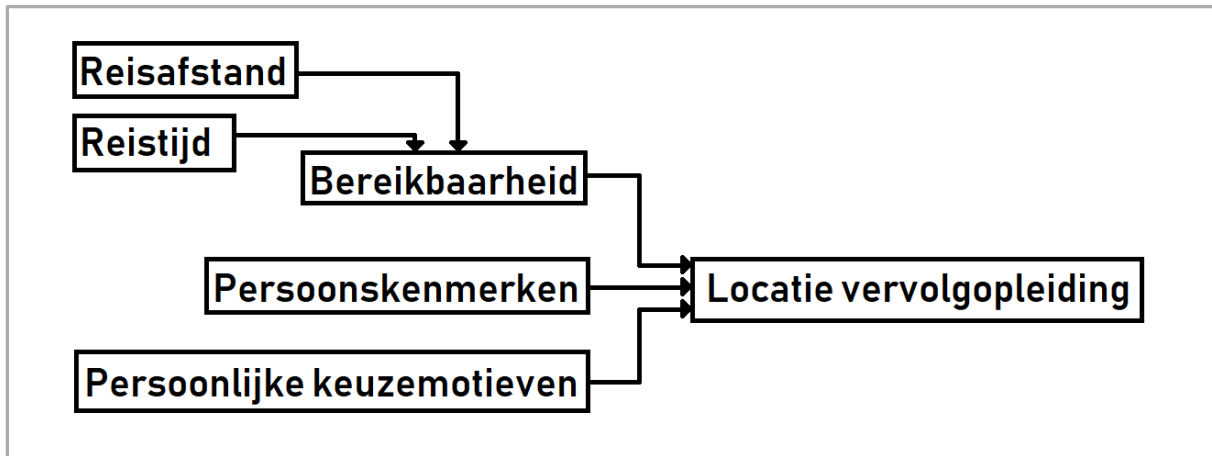
De studiekeuze van studenten is hoofdzakelijk gebaseerd op hoe interessant de studie lijkt en hoe de student anderen kan helpen of van toegevoegde waarde kunnen zijn in het bijbehorende vakgebied (Bloemen & Dellaert, 2000 uit Bertrand-Cloodt et al. 2010). Daarnaast zijn sfeer, specifieke beroepswens, baankansen en tevredenheid met de opleiding ook van groot belang (Bloemen & Dellaert, 2000 & Nooij et al. 2017). Wat opmerkelijk niet voorkomt in het rijtje met belangrijkste keuzemotieven zijn reistijd en reiskosten, ook niet onder de tweedejaars mbo-student (Nooij et al. 2017). Echter blijkt uit een ander onderzoek dat afstand een negatief effect heeft op het reisgedrag van studenten; grotere afstanden weren af in het bezoeken van onderwijsinstellingen (Sá et al. 2004). Desjardins et al. (1999, uit Sá et al. 2004) beargumenteerden dat dit kan komen doordat studenten meer kennis hebben van hun nabije omgeving en doordat het mogelijk blijft om sociaal contact te kunnen onderhouden met familie en vrienden. Ook blijven kosten lager, gezien er niet hoeft te worden gezocht naar onderdak in de omgeving van het onderwijsinstituut (Desjardins et al. 1999 uit Sá et al. 2004). Ook in Nederland blijkt dat afstand tot een instelling de studiekeuze kan beïnvloeden, waarbij een grotere afstand een negatief effect heeft op het kiezen van een bepaalde opleiding. Echter is dit effect pas bij grotere afstanden zichtbaar (Bloemen & Dellaert, 2002).

Leppel (1993, uit Bertrand-Cloodt et al. 2010) geeft vijf mogelijke verklaringen voor de negatieve relatie tussen afstand en het studeren aan een specifiek onderwijsinstituut. De eerstgenoemde is dat het moeilijker wordt om informatie te verzamelen over een onderwijsinstituut naarmate de afstand groter wordt. In Bertrand-Cloodt (2010) wordt hier al de kanttekening bij geplaatst dat dit, vanwege de informatie verkrijgbaar via het internet en de relatief kleine afstanden die men in Nederland moet overbruggen, minder valide is als argument. Als tweede argument wordt gegeven dat met een groei in afstand er ook een groei in kosten plaatsvindt. Deze kosten worden, op financieel gebied, gemitigeerd door het studentenreisproduct, al is tijd ook een factor in dit proces. Hiernaast speelt het aspect dat hoe groter de mogelijke afstand wordt, hoe meer alternatieven er te vinden zijn. Dit geldt echter niet voor hen die wonen in de grensregio's van Nederland. Als vierde argument wordt het psychologische aspect genoemd dat men zich minder comfortabel voelt in verre, onbekendere gebieden. De laatste reden die genoemd wordt is dat men geneigd is te kiezen voor hetzelfde instituut waar de vrienden voor kiezen en dat deze vaker dicht bij huis te vinden is. Echter blijkt uit Nooij et al. (2017) dat dit aspect het minst vaak wordt meegenomen in het studiekeuzeprocess in alle regio's.

Conceptueel Model

Figuur 1 geeft het conceptueel model weer, voortkomend uit de hiervoor besproken literatuur.

Figuur 1: Conceptueel Model

De variabele 'bereikbaarheid' wordt bepaald door middel van de afstand die zij afleggen, wat een indicatie geeft van de bereidheid tot het overbruggen van grotere afstanden en reistijd. Dit is een aspect van de 'moeite' die men in het reizen steekt (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012). Ondanks dat reisafstand en reistijd beïnvloed worden door de woonplaats van iemand, staan deze apart. Deze keuze is gemaakt omdat op reisafstand en reistijd enige keuzevrijheid van invloed op is, in tegenstelling tot de persoonskenmerken. De variabele persoonskenmerken wordt bepaald door geslacht, leeftijd, herkomst en de waardering van het eigen fysiek vermogen. De aangegeven persoonlijke keuzemotieven geven de uitgesproken intenties tot bepaald gedrag weer, hier de motieven voor een bepaalde studiekeuze.

Op basis van de literatuurstudie wordt per deelvraag een hypothese opgesteld. Bij de resultaten wordt gekeken in hoeverre deze uitkomt.

Deelvraag 1: *"In welke gebieden speelt afstand relatief een grotere rol en welk ruimtelijk patroon is hierin zichtbaar?"*

Hypothese 1: In niet-stedelijke gebieden speelt afstand relatief een grotere rol in het studiekeuzep proces.

Deelvraag 2: *"Welke persoonskenmerken hebben een invloed op de reisafstand tussen het thuis en de vervolgopleiding en in welke mate uit zich dit?"*

Hypothese 2: Leeftijd, geslacht, etniciteit en de waardering van de fysieke gesteldheid hebben invloed op de afstand tussen het thuis en de vervolgopleiding. Mensen met een lagere leeftijd, het vrouwelijk geslacht, een niet-Nederlandse achtergrond en/of een lage waardering van de fysieke gesteldheid reizen minder ver.

Deelvraag 3: *"In hoeverre uiten uitgesproken motieven zich in de afstand tot een opleidingsinstituut?"*

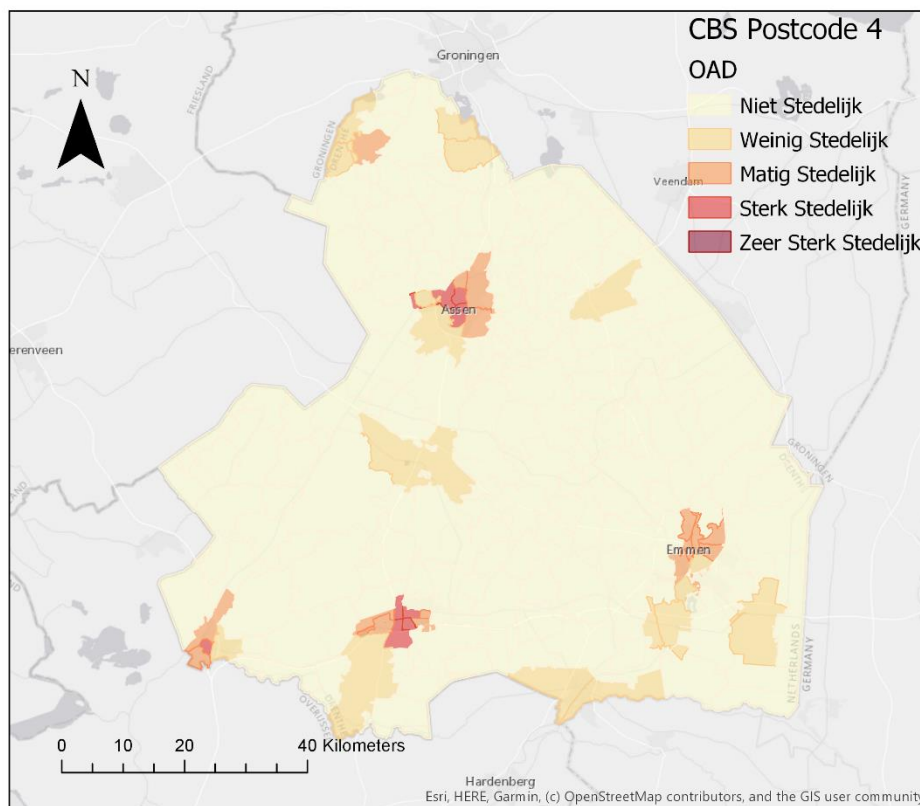
Hypothese 3: Indien men tijdens het studiekeuzep proces meer rekening met reistijd, reiskosten of reisafstand heeft dit een negatief effect op de toekomstige reisafstand. Keuzemotieven betreffende inhoud, sfeer, beroep, baankans en startkans hebben een positief effect op de toekomstige reisafstand.

Methodologie:

Primaire Data en Secundaire Data

De onderzoeksmethode die gebruikt wordt is kwantitatief. De gebruikte data in het onderzoek is grotendeels primaire data. Deze data is verzameld door middel van een enquête op middelbare scholen in Assen, Norg, Beilen en Gieten die onderdeel uitmaken van het Dr. Nassau College. De keuze voor deze scholen is gemaakt om met zo'n groot mogelijke groep respondenten in contact te komen die uit een soortgelijk instituut komen en de grootte van de plaatsen waarin deze scholen zich bevinden. De antwoorden op de vragen in de enquête zullen waar mogelijk cijfermatig worden gewaardeerd. De enquête is toegevoegd als bijlage aan dit geheel. De keuze voor een kwantitatieve onderzoeksmethode is gemaakt omdat het primaire doel is de effecten van afstand inzichtelijk te maken, wat een meetbaar fenomeen is. Kwalitatief onderzoek zou hier niet tot zijn recht komen.

Om het mogelijk te maken om de eerste deelvraag te beantwoorden is er gebruik gemaakt van de gegevens die het Centraal Bureau voor de Statistiek (2018) beschikbaar stelt aan de bevolking op Postcode-4 niveau. De gegevens hieruit zijn overgenomen in het bestand waaruit de statistische analyses zijn uitgevoerd. De omgevingsadressendichtheid (*oad*) wordt hier gebruikt als gebiedskenmerk en dient als de mate van stedelijkheid van een bepaald gebied. Er is hier gekozen om de mate van stedelijkheid zoals gedefinieerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (2019) te hanteren. De mate van stedelijkheid wordt bepaald door het aantal adressen per vierkante kilometer. De omgevingsadressendichtheid van het onderzoeksgebied is zichtbaar in figuur 2.

Figuur 2: Omgevingsadressendichtheid Drenthe

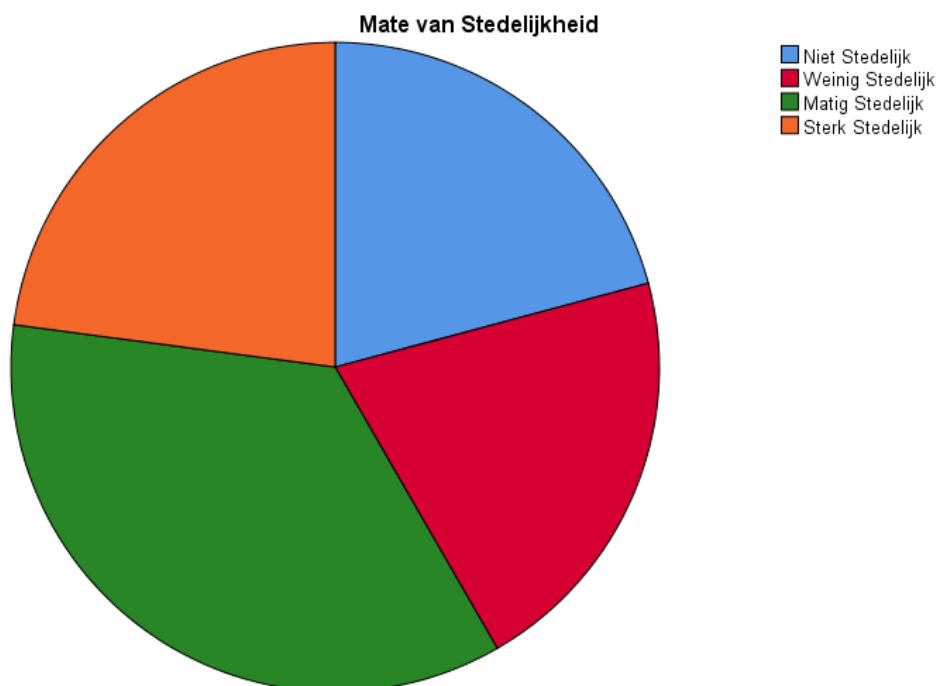
Statistische Analyse

Om de nulhypothese te toetsen is er gebruik gemaakt van SPSS Statistics van IBM. Bij de eerste deelvraag "In welke gebieden speelt afstand relatief een grotere rol en welk ruimtelijk patroon is hierin zichtbaar?" wordt ten eerste een chi-kwadraattoets uitgevoerd. De nulhypothese luiden als volgt: "Er is geen verschil in mate waarin men rekening houdt met reiskosten/reistijd/reisafstand bij de studiekeuze in de op mate van stedelijkheid onderscheiden populatie". De gebieden worden hier onderscheiden op basis van mate van stedelijkheid, waarbij de vijf onderscheiden categorieën van het Centraal Bureau voor de Statistiek leidend zijn. Deze zijn onderscheiden op basis van de omgevingsadressendichtheid (oad), de onderverdeling hiervan is zichtbaar in tabel 1.

OAD (per vierkante kilometer)	Mate van stedelijkheid
Minder dan 500	Niet stedelijk
500 tot 1000	Weinig stedelijk
1000 tot 1500	Matig stedelijk
1500 tot 2500	Sterk stedelijk
2500 of meer	Zeer sterk stedelijk

Tabel 1: Categorieën van stedelijkheid, Centraal Bureau voor de Statistiek (2019).

De laatste categorie komt onder de respondenten niet voor, zoals te zien is in figuur 3. Hierin is de verdeling van de respondenten op basis van de mate van stedelijkheid van hun woongebied zichtbaar. Alle variabelen zijn ordinaal. Indien de chi-kwadraattoets niet uitgevoerd kan worden zal er worden gekozen om Spearman's Rangcorrelatie uit te voeren. De nulhypothese bij deze toets luidt: "er is geen lineair verband tussen de rangnummers van de mate waarin men bij de studiekeuze rekening houdt met reiskosten, reistijd en reisafstand enerzijds en de op mate van stedelijkheid onderscheiden populatie anderzijds."

Figuur 3: Verdeling van respondenten betreffende mate van stedelijkheid.

Bij de tweede deelvraag *“Welke persoonskenmerken hebben een invloed op de reisafstand tussen het thuis en de vervolgopleiding en in welke mate uit zich dit?”* worden de persoonskenmerken leeftijd, geslacht, etniciteit en de waardering van de persoonlijke gezondheid getoetst tegenover de reisafstand naar het toekomstige opleidingsinstituut. Dit gebeurt door middel van een meervoudige lineaire regressie. Hierbij geldt de nulhypothese: *“In de populatie is er geen verband tussen de afstand naar het toekomstige opleidingsinstituut enerzijds en leeftijd, geslacht, etniciteit en de waardering van de persoonlijke gezondheid anderzijds.”* De variabele ‘leeftijd’ biedt de mogelijkheid om deze toets uit te voeren, gezien aan beide kanten van de vergelijking minimaal één ratio-variabele moet zitten. Geslacht en etniciteit zijn nominale variabelen en de waardering van de persoonlijke gezondheid is gemeten met een Likert-schaal, waardoor dit een ordinale variabele betreft. Om te toetsen in hoeverre persoonskenmerken invloed hebben op het keuzeprocess wordt Spearman’s Rangcorrelatie ook hier uitgevoerd. Hierbij worden de persoonskenmerken tegenover de mate waarin men rekening houdt met de reisafstand bij het studiekeuzeprocess gezet. Hieruit komt de nulhypothese: *“er is geen lineair verband tussen de rangnummers van de mate waarin men bij de studiekeuze rekening houdt met reistijd enerzijds en geslacht/leeftijd/eticiteit/de waardering van de persoonlijke gezondheid anderzijds.”*

Bij de derde deelvraag *“In hoeverre uitten uitgesproken motieven zich in de afstand tot een opleidingsinstituut?”* worden uitgesproken keuzemotieven vergeleken met de toekomstige reistijd en reisafstand. Hier wordt ook gebruik gemaakt van Spearman’s Rangcorrelatie. De nulhypothese luidt: *“er is geen lineair verband tussen de rangnummers van de toekomstige reisafstand enerzijds en de uitgesproken keuzemotieven anderzijds.”* Indien er significante uitkomsten zijn zullen deze afzonderlijk van elkaar worden besproken.

Ethische Vraagstukken

Onder de ondervraagden zullen minderjarige respondenten zitten. Dit onderzoek is echter niet naar tevredenheid uit te voeren zonder deze groep respondenten. Fysieke gesteldheid zal op basis van persoonlijke waardering worden getoetst om niet naar persoonlijke informatie te vragen en om mensen niet onnodig te kwetsen. Etniciteit zal als een nominale variabele worden opgenomen. De mogelijkheden zijn hier of men een Nederlandse achtergrond heeft of een Niet-Nederlandse achtergrond. Deze keuze is gemaakt om niet verder onderscheid te maken dan noodzakelijk is, maar ook om de groep met een Niet-Nederlandse achtergrond niet te gaan fragmenteren.

Resultaten:

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de statistische analyses besproken. Per paragraaf wordt er één deelvraag behandeld met de bijbehorende nulhypothese(s). De resultaten zullen in de conclusie het antwoord geven op de vraag in welke mate afstand de studiekeuze van MAVO-eindexamenkandidaten in Drenthe beïnvloedt.

Afstandsbeleving en ruimtelijke factoren

In deze paragraaf wordt ingegaan op de vraag “In welke gebieden speelt afstand relatief een grotere rol en welk ruimtelijk patroon is hierin zichtbaar?” Bij de analyse is gekeken in hoeverre de mate van stedelijkheid van het woongebied de keuzemotieven waarmee afstand kan worden geduid beïnvloed.

Hiervoor is driemaal een chi-kwadraattoets uitgevoerd om dit te meten voor reiskosten, reistijd en reisafstand. Gezien er ook combinaties mogelijk zijn die in de kruistabellen niet voorkomen is ervoor gekozen om de uitkomst hiervan niet op te nemen, maar te kiezen voor een non-parametrisch alternatief. De keuze is hier gevallen op Spearman’s Rangcorrelatie. De resultaten van de chi-kwadraattoets zijn te vinden in de bijlage, onder de noemer *Bijlage 1*. De resultaten van de rangcorrelatie zijn hieronder te vinden in tabel 2.

Correlations						
		Mate van Stedelijkheid	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand	
Spearman's rho	Mate van Stedelijkheid	Correlation Coefficient	1.000	.260	.271	.157
		Sig. (2-tailed)	.	.074	.062	.286
		N	48	48	48	48
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten	Correlation Coefficient	.260	1.000	.622**	.574**
		Sig. (2-tailed)	.074	.	.000	.000
		N	48	51	51	51
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Correlation Coefficient	.271	.622**	1.000	.912**
		Sig. (2-tailed)	.062	.000	.	.000
		N	48	51	51	51
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand	Correlation Coefficient	.157	.574**	.912**	1.000
		Sig. (2-tailed)	.286	.000	.000	.
		N	48	51	51	51

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabel 2: Uitkomsten Spearman's Rangcorrelatie

Uit de rangcorrelatie komt dat de verbanden tussen het bij de studiekeuze rekening houden met reisafstand en reiskosten, reisafstand en reistijd, reistijd en reiskosten een sterke tot uitzonderlijk sterke en positieve correlatie hebben. Dit verband is niets minder dan logisch, omdat de reisafstand de reistijd bij eenzelfde vervoersmiddel altijd beïnvloedt. Reistijd en reiskosten vormen samen de ‘moeite’ uitdrukt die het gebruikers van deur tot deur kost om hun bestemming te bereiken (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012), waardoor een positieve correlatie hier ook geen vreemd resultaat is. Ook zijn deze verbanden significant tot een niveau van 0.01.

Er bevindt zich echter geen sterke correlatie tussen de mate van stedelijkheid van een gebied en de mate waarin men bij de studiekeuze rekening houdt met de reiskosten, reistijd of reisafstand. De variabelen hebben een zwak verband met elkaar en de uitkomst van Spearman's Rangcorrelatie is niet significant. De nulhypothese "er is geen lineair verband tussen de rangnummers van de mate waarin men rekening houdt met reiskosten, reistijd en reisafstand enerzijds en de op mate van stedelijkheid onderscheiden populatie anderzijds" blijft zodoende niet ontkracht. Dit sluit aan met de bevindingen uit Nooij et al. (2017), gezien daar ook geen verschil werd ontdekt tussen stad en platteland betreffende of men al dan niet rekening hield met reiskosten, reistijd of reisafstand. De toekomstige reisafstand voor de mavo-eindexamenkandidaten lijkt niet dusdanig groot dat afstand een negatief effect zal hebben op het studeren aan een specifiek onderwijsinstituut.

De invloed van persoonskenmerken

In deze paragraaf wordt er ingegaan op de tweede deelvraag van dit onderzoek: “Welke persoonskenmerken hebben een invloed op de reisafstand tussen het thuis en de vervolgopleiding en in welke mate uit zich dit?” Om de invloed van persoonskenmerken op de toekomstige reisafstand te meten zijn de variabelen geslacht, leeftijd, etniciteit en de waardering van de persoonlijke gezondheid gebruikt in een lineaire regressie. De resultaten van deze regressie bevinden zich in de bijlage, onder de noemer *Bijlage 2*. De regressie was niet significant en had een R-Square van 0.037 wat een verklaarde variantie van 3.7% betekent. Dit houdt in dat slechts 3.7% van de variantie van de afhankelijke variabele verklaard zou worden door dit model. In tabel 3 zijn de coëfficiënten geprojecteerd met daarin de resultaten per persoonskenmerk. Hieruit blijkt dat geen van de persoonskenmerken een significant resultaat heeft, waardoor de nulhypothese: “In de populatie is er geen verband tussen de afstand naar het toekomstige opleidingsinstituut enerzijds en leeftijd, geslacht, etniciteit en de waardering van de persoonlijke gezondheid anderzijds” niet ontkracht is. In tabel 4 zijn de resultaten van de rangcorrelatie inzichtelijk.

Coefficients ^a						
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	
	B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	19,263	143,486		0,134	0,894
	Geslacht Respondent	-0,084	9,595	-0,002	-0,009	0,993
	Leeftijd Respondent	-1,363	7,737	-0,032	-0,176	0,861
	Etniciteit Respondent	5,644	31,191	0,033	0,181	0,857
	De waardering van de persoonlijke gezondheid	4,798	4,808	0,180	0,998	0,325

a. Dependent Variable: Toekomstige reisafstand in minuten

Tabel 3: Toekomstige reisafstand vs. Persoonskenmerken

Correlations							
		Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Geslacht Respondent	Leeftijd Respondent	Etniciteit Respondent	De waardering van de persoonlijke gezondheid	
Spearman's rho	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Correlation Coefficient	1,000	.294*	0,231	0,005	0,020
		Sig. (2-tailed)		0,036	0,103	0,971	0,891
		N	51	51	51	51	51
Geslacht Respondent	Geslacht Respondent	Correlation Coefficient	.294*	1,000	0,108	0,052	-0,148
		Sig. (2-tailed)	0,036		0,450	0,719	0,300
		N	51	51	51	51	51
Leeftijd Respondent	Leeftijd Respondent	Correlation Coefficient	0,231	0,108	1,000	-0,190	-.304*
		Sig. (2-tailed)	0,103	0,450		0,182	0,030
		N	51	51	51	51	51
Etniciteit Respondent	Etniciteit Respondent	Correlation Coefficient	0,005	0,052	-0,190	1,000	0,066
		Sig. (2-tailed)	0,971	0,719	0,182		0,644
		N	51	51	51	51	51
De waardering van de persoonlijke gezondheid	De waardering van de persoonlijke gezondheid	Correlation Coefficient	0,020	-0,148	-.304*	0,066	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,891	0,300	0,030	0,644	
		N	51	51	51	51	51

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Tabel 4: De mate waarin men bij de studiekeuze rekening houdt met reistijd vs. persoonskenmerken

Uit de rangcorrelatie komt naar voren dat het geslacht van de respondent een zwak, maar significant verband heeft met de mate waarin men bij de studiekeuze rekening houdt met de reistijd. Dit sluit aan met de bevindingen uit Nooij et al. (2017), waarin naar voren kwam dat in het studiekeuzeproces van vrouwen reistijd een grotere rol speelt dan in het studiekeuzeproces van mannen. Echter duidt dit zich niet in een verschil in reisafstand tussen man en vrouw, wat opvallend te noemen is.

Het gebrek aan een significant resultaat betreffende leeftijd valt te verklaren uit het feit dat de groep respondenten volledig minderjarig is. Hierdoor is deze groep niet afhankelijk van autobezit, maar van de fiets en verbindingen met het openbaar vervoer. Het gebrek aan resultaat bij de waardering van de persoonlijke gezondheid komt voort uit een soortgelijke eenzijdigheid. Slechts twee respondenten hebben een mindere waardering van de persoonlijke gezondheid.

Het uitblijven van een significant resultaat betreffende etniciteit sluit niet aan met de potentiële mobiliteitsarmoede die deze groep zou kunnen ervaren (Jorritsma et al., 2018). Echter zou dit verklaard kunnen worden door de kleine afstanden die men in Nederland overbruggt en het studentenreisproduct, waardoor het aspect van reiskosten gemarginaliseerd wordt. Dat persoonskenmerken geen invloed hebben op de reisafstand sluit niet aan bij de bevindingen van Gray et al. (2006), al blijft het mogelijk dat de effecten van persoonskenmerken op de reisafstand pas zichtbaar worden indien er grotere afstanden overbruggt moet worden.

Uitgesproken motieven en afstand

In deze paragraaf wordt de derde deelvraag besproken: "In hoeverre uiten uitgesproken motieven zich in de afstand tot een opleidingsinstituut?" Om te kijken hoe uitgesproken keuzemotieven zich verhouden tot de toekomstige reistijd en de toekomstige reisafstand naar een opleidingsinstituut is er tweemaal Spearman's Rangcorrelatie uitgevoerd. De volledige resultaten hiervan zijn toegevoegd als bijlage, onder de noemer *Bijlage 3*. Bij de eerste toets, waarbij de verhouding tussen uitgesproken keuzemotieven en reistijd werd onderzocht, bleek geen van de mogelijke interacties significant. Echter blijkt bij de rangcorrelatie van reisafstand ten opzichte van de rekening die is gehouden inhoud van de opleiding, het toekomstige beroep en de startkans wel significant, zoals te zien is in tabel 5. Hier staat niet de volledige lijst van keuzemotieven in, deze is echter wel als bijlage opgenomen in dit onderzoek. Deze kan men vinden als *Bijlage 4*.

			Toekomstige reisafstand in kilometers
Spearman's Rho	Toekomstige reisafstand in minuten	Correlation Coefficient	1
		Sig. (2-tailed)	
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de inhoud van de opleiding	Correlation Coefficient	.366*
		Sig. (2-tailed)	0,019
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de sfeer op de opleiding	Correlation Coefficient	0,112
		Sig. (2-tailed)	0,485
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met het beroep wat de respondent later wil	Correlation Coefficient	.346*
		Sig. (2-tailed)	0,027
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de baankans na het afronden van de opleiding	Correlation Coefficient	0,041
		Sig. (2-tailed)	0,799
		N	41
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de kans om te mogen starten met de opleiding	Correlation Coefficient	.408**	
	Sig. (2-tailed)	0,008	
	N	41	
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).			

Tabel 5: Correlatie reisafstand en keuzemotieven

De drie keuzemotieven die een significant lineair verband hebben met de toekomstige reisafstand hebben alle drie een matig positief verband met betrekking tot de reisafstand. Hier houdt dat in dat men blijkbaar bereid is verder te reizen indien de inhoud van de opleiding aantrekkelijk is, de opleiding aansluit bij het toekomstige beroep en het aannemelijk is dat er ook daadwerkelijk toegang wordt verleend tot de opleiding. Dat er een positief verband bestaat tussen het rekening houden met de inhoud van de opleiding en de toekomstige reisafstand sluit aan bij de bevindingen van Bloemen & Dellaert (2000). Hier werd bevonden dat de inhoud van de opleiding het belangrijkste aspect wordt gevonden bij het maken van de studiekeuze. Ook sluit dit aan bij de cijfers van Nooij et al. (2017), waarin naar voren kwam dat onder toekomstige mbo'ers in de keuze van een opleiding de inhoud van de opleiding een grote rol speelt, waarbij 89% van de respondenten aangaf dat dit voor hen gold. Hetzelfde geldt voor de aansluiting met het beroep wat de respondent later wil en de kans om te mogen starten, waarbij dit respectievelijk voor 81% en 74% van de respondenten gold.

Dat sfeer en baankans geen significant effect hebben valt opmerkelijk te noemen, gezien deze in het onderzoek van Nooij et al. (2017) wel een grote rol leken te spelen in het studiekeuzeproces onder toekomstige mbo'ers. Sfeer en baankansen speelden voor respectievelijk 82% en 79% van hun respondenten een grote rol in de keuze van de opleiding. Uit het onderzoek van Bloemen & Dellaert (2002) komt ook naar voren dat de baankans na het afronden van de opleiding een redelijk sterk effect heeft op de keuzekans voor een specifieke opleiding, echter uit dit zich niet in de toekomstige reisafstand naar een opleidingsinstituut.

Het spreekt tegen de verwachtingen in dat de mate waarin men rekening houdt met reistijd, reiskosten en reisafstand geen effect heeft op de toekomstige reisafstand in kilometers. Dit sluit echter wel aan bij bevindingen van Nooij et al. (2017) waaruit kwam dat deze aspecten een kleine rol spelen in het studiekeuze proces. Daarnaast zijn de te overbruggen afstanden voor mbo-opleidingen relatief klein, waardoor negatieve effecten van afstand nog niet tot ontwikkeling komen.

Discussie data:

De hoeveelheid respondenten op de enquête telt 51, waardoor men genoodzaakt is te kiezen voor non-parametrische alternatieven bij de data-analyse. Hierdoor kan er minder gezegd worden over de data. De respondenten hebben in meer of mindere mate de enquête naar tevredenheid ingevuld, waardoor niet iedere variabele hetzelfde aantal antwoorden heeft. Het aantal uitschieters in de dataset betreffende reisafstand is ook zeer beperkt, van de respondenten bevinden zich er twee buiten twee standaardafwijkingen van het gemiddelde aantal toekomstige kilometers te reizen, met respectievelijk 77 en 160 kilometer. Het resultaat van 160 kilometer is waarschijnlijk een foutief antwoord, gezien de toekomstige reistijd van de desbetreffende respondent 20 minuten bedraagt.

De doelstelling om respons te hebben vanuit scholen in Beilen, Norg, Gieten en Assen is jammerlijk niet behaald. Dit omdat er geen respons was uit Norg en Beilen, wat de verdeling over stad en platteland niet ten goede komt.

Over het algemeen hebben de respondenten ook een hoge waardering van de eigen gezondheid. Hier valt zodoende weinig over te zeggen. De leeftijd van de responsgroep loopt niet ver uit elkaar, de gehele responsgroep valt namelijk tussen de 15 en de 17 jaar.

Daarnaast valt de keuze van vele MAVO-eindexamenkandidaten niet op het dichtstbijzijnde opleidingsinstituut, maar kiezen zij ervoor om te reizen. Dit geldt niet alleen voor hen met een specifieke opleidingswens, maar ook voor hen die een opleiding willen doen die ook dicht bij huis aangeboden wordt. Zo kiezen veel respondenten die zelf in Assen wonen ervoor om een opleiding te volgen in Groningen, terwijl er ook meerdere MBO-instellingen dicht bij huis zijn. Dit sluit aan bij de bevindingen van Bloemen & Dellaert (2002), waar bevonden werd dat, ondanks dat afstand de keuze voor een studie wel beïnvloedt, of het opleidingsinstituut op 5 of 30 kilometer afstand ligt geen groot effect heeft.

Dit sluit aan bij de gedachte van Bertrandt-Cloodt et al. (2010) dat afstand minder belemmerend is in het proces van informatieverschaffing over een onderwijsinstituut in Nederland. Dit omdat de afstanden die men in Nederland moet overbruggen relatief klein zijn en dat er veel informatie beschikbaar is via het internet. Gezien de enquête elektronisch verspreid is behoren er geen mensen tot de responsgroep die geen gebruik maakt van het internet.

Conclusies:

Het doel van dit onderzoek is om vast te stellen in hoeverre afstand een rol speelt in het studiekeuzeproces onder MAVO-eindexamenkandidaten in Drenthe. Dit werd onderzocht door te kijken in welke gebieden afstand relatief een grotere rol speelt, welke persoonskenmerken de reisafstand beïnvloeden en in hoeverre uitgesproken motieven zich uiten in de afstand naar een toekomstig opleidingsinstituut onder MAVO-eindexamenkandidaten. Uit dit onderzoek blijkt dat de mate van stedelijkheid van het gebied geen invloed heeft op de toekomstige reisafstand, zodoende is er ook geen ruimtelijk patroon zichtbaar. Deze groep ervaart blijkbaar niet de mobiliteitsarmoede die mensen in niet-stedelijk gebied kunnen ervaren (Jorritsma et al. 2018).

Er blijkt wel een invloed te zijn van persoonskenmerken op de motieven voor een studiekeuze. Het geslacht van de respondent blijkt een zwak verband te hebben met de mate waarin men rekening houdt met de reistijd. Echter uit dit zich niet in een verschil in de toekomstige reisafstand die MAVO-eindexamenkandidaten moeten overbruggen, wat geldt voor ieder persoonskenmerk wat op is genomen in de berekening. Dit sluit niet aan met wat er gesuggereerd werd in de literatuur (Gray et al., 2006 & Nooij et al., 2017).

Significant meetbare factoren op de reisafstand zijn in hoeverre men rekening houdt met de inhoud van de vervolgopleiding, in hoeverre men rekening houdt met het beroep wat men later wil en in hoeverre men rekening houdt dat men daadwerkelijk mag starten met de opleiding. Dit sluit aan bij bevindingen in eerdere onderzoeken, waarbij deze drie factoren als zeer belangrijk worden bevonden in het maken van de studiekeuze (Bloemen & Dellaert, 2002 & Nooij et al., 2017).

Dat er geen meetbare invloed is op bereikbaarheid door het woongebied en persoonlijke factoren kan onderschreven worden aan het feit dat men, al moet men in veel gevallen reizen voor een mbo-opleiding, dit geen afstanden zijn waardoor de studiekeuze wordt beïnvloed. Deze uitkomst sluit aan bij de bevindingen van Bloemen & Dellaert (2002). Om antwoord te geven op de hoofdvraag *“In welke mate speelt afstand een rol in het studiekeuzeproces onder MAVO-eindexamenkandidaten in Drenthe?”*, zou men moeten stellen dat het voornamelijk de kenmerken van de toekomstige opleiding lijkt te zijn die de bereidheid om verder te reizen beïnvloedt. Vrouwen houden iets meer rekening met reisafstand in hun studiekeuzeproces dan mannen, maar dit uit zich niet in de reisafstand.

Reflectie

In het onderzoek wordt gesuggereerd dat slechts de inhoud van de opleiding, het toekomstige beroep wat men later wil en de kans om te mogen beginnen aan de opleiding de enige factoren zijn die een meetbare invloed hebben op de toekomstige reisafstand. Literatuur en eerder onderzoek suggereert juist dat er meer factoren invloed hebben op de afstand naar een toekomstig opleidingsinstituut (Bloemen & Dellaert, 2002 & Nooij et al. 2017). Deze uitkomst is te verklaren door het kleine aantal respondenten en het gebrek aan variatie in de dataset.

In het onderzoek zijn alleen eindexamenkandidaten op het niveau van de MAVO meegenomen, terwijl leerlingen die eindexamen doen op VMBO-Basis en VMBO-Kader ook mbo-scholen gaan bezoeken na hun afstuderen. Deze groep zal potentieel andere motieven hebben, maar ook leiden tot een grotere dataset en meer meetbare factoren.

Dit snijdt ook een ander zwak punt aan van dit onderzoek, het kent namelijk een zeer gering aantal respondenten, namelijk 51. Deze bevinden zich voornamelijk in de nabije omgeving van Assen, waardoor er geen grote afstanden afgelegd hoeven worden om een mbo-instelling te bereiken. Voor

volgend onderzoek zal het van waarde zijn om meer onderzoek te doen in randregio's, om een potentiële mobiliteitsarmoede te kunnen ontdekken of uit te kunnen sluiten. Hier zal het risico op een mobiliteitsarmoede door een mogelijk gebrekkige situatie betreffende het openbaar vervoer wel aanwezig kunnen zijn. Daarnaast zou het van grote toegevoegde waarde zijn om een soortgelijk onderzoek grootschaliger uit te voeren, om meer respondenten te krijgen en sterkere toetsen uit te kunnen voeren.

Referenties:

- Bertrand-Cloodt, D., Cörvers, F., Heijke, H. & van Thor, J. (2010). The impact of distance deterrence on the choice of field of study in vocational education in the Netherlands. *Investigaciones de Economía de la Educación*, Asociación de Economía de la Educación, 605-624.
- Bloemen, H. & Delleart, B. (2000). *De studiekeuze van middelbare scholieren. Een analyse van motieven, percepties en preferenties*. Tilburg: OSA.
- Butler, T. & Hamnett, C. (2007). The Geography of Education: Introduction. *Urban Studies*, 44 (7), 1161–1174
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). Gegevens per postcode. Geraadpleegd op 14-05-2019 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/nederland-regionaal/geografische%20data/gegevens-per-postcode>.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2019). Begrippen. Geraadpleegd op 15-05-2019 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/onzediensten/methoden/begrippen?tab=s#id=stedelijkheid--van-een-gebied-->.
- Frenette, M. (2006). Too far to go on? Distance to school and university participation. *Education Economics*, 14 (1): 31-58.
- Gibbons, S., Machin, S., Silva, O., (2006). The Educational Impact of Parental Choice and School Competition. *Centrepiece Winter 2006/07*, 6–9.
- Gray, D., Shaw, J., & Farrington, J. (2006). Community Transport, Social Capital and Social Exclusion in Rural Areas. *Area*, 38(1), 89-98.
- Jorritsma, P., Baveling, J., de Haas, M., Bakker, P. & Harms, L. (2018). *Mobiliteitsarmoede: vaag begrip of concreet probleem?* Den Haag: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid.
- Kenyon, S. (2011). Transport and social exclusion: access to higher education in the UK policy context, *Journal of Transport Geography*, 19 (1), 763-771.
- MBO Raad (2019). MBO-Scholen. Geraadpleegd op 16-02-2016 via <https://www.mboraad.nl/het-mbo/feiten-en-cijfers/mbo-scholen>.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2012). *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte*. Den Haag: Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- Mulder, C.H. & Clark, W.A. (2002). Leaving home for college and gaining independence. *Environment and Planning A*, 34(6), pp. 981–999.
- Nooij, J., Tholen, R., Muskens, M. & Khodaie, A. (2017). Keuzemotieven van minderjarige mbo'ers en het studentenreisproduct: Een mixed methods onderzoek. ResearchNed: Nijmegen.
- Onderwijs in Cijfers (2019). Aantal studenten in het mbo. Geraadpleegd op 15-05-2019 via <https://www.onderwijsincijfers.nl/kengetallen/mbo/studenten-mbo/aantallen-studenten-mbo>.
- Sá, C., Florax, R. & Rietveld, P. (2004), Determinants of the Regional Demand for Higher Education in The Netherlands: A Gravity Model Approach. *Regional Studies*, 38 (4): 375-392.

Urry, J. (2002). Mobility and Proximity. *Sociology*, 36(2), 255-274

Beschrijvende Statistiek

Woonplaats Respondent

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Annen	1	2.0	2.0	2.0
	Assen	37	72.5	72.5	74.5
	Bovensmilde	2	3.9	3.9	78.4
	Emmen	1	2.0	2.0	80.4
	Gieten	3	5.9	5.9	86.3
	Grolloo	1	2.0	2.0	88.2
	Groningen	1	2.0	2.0	90.2
	Nieuwediep	1	2.0	2.0	92.2
	Rolde	1	2.0	2.0	94.1
	Smilde	1	2.0	2.0	96.1
	Zeijen	2	3.9	3.9	100.0
	Total	51	100.0	100.0	

Locatie Vervolgopleiding

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		1	2.0	2.0	2.0
	Assen	21	41.2	41.2	43.1
	Breda	1	2.0	2.0	45.1
	Emmen	1	2.0	2.0	47.1
	Groningen	26	51.0	51.0	98.0
	Zwolle	1	2.0	2.0	100.0
	Total	51	100.0	100.0	

Statistics

Toekomstige reisafstand in
minuten

N	Valid	41
	Missing	10
Mean		22.741
Median		20.000
Std. Deviation		26.9563
Range		158.0

Toekomstige reisafstand in minuten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2.0	1	2.0	2.4	2.4
	2.9	1	2.0	2.4	4.9
	3.0	2	3.9	4.9	9.8
	3.5	2	3.9	4.9	14.6
	4.0	3	5.9	7.3	22.0
	5.4	1	2.0	2.4	24.4
	6.0	3	5.9	7.3	31.7
	7.0	2	3.9	4.9	36.6
	10.0	2	3.9	4.9	41.5
	12.0	1	2.0	2.4	43.9
	14.0	1	2.0	2.4	46.3
	16.4	1	2.0	2.4	48.8
	20.0	3	5.9	7.3	56.1
	23.0	1	2.0	2.4	58.5
	24.0	1	2.0	2.4	61.0
	24.3	1	2.0	2.4	63.4
	28.0	1	2.0	2.4	65.9
	30.0	4	7.8	9.8	75.6
	31.0	1	2.0	2.4	78.0
	32.2	1	2.0	2.4	80.5
35.0	1	2.0	2.4	82.9	
36.5	1	2.0	2.4	85.4	
37.0	2	3.9	4.9	90.2	
37.7	1	2.0	2.4	92.7	
40.0	1	2.0	2.4	95.1	
77.0	1	2.0	2.4	97.6	
160.0	1	2.0	2.4	100.0	
	Total	41	80.4	100.0	
Missing	System	10	19.6		
Total		51	100.0		

SPSS-Outputs

“In welke gebieden speelt afstand relatief een grotere rol en welk ruimtelijk patroon is hierin zichtbaar?”

Bijlage 1

Crosstabs

Notes

Output Created	16-MAY-2019 10:52:07	
Comments		
Input	Data	C:\Users\wimbo\OneDrive\Documenten\Bachelorproject\Dataset.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	51
Missing Value Handling	Definition of Missing	User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	Statistics for each table are based on all the cases with valid data in the specified range(s) for all variables in each table.
Syntax	CROSSTABS /TABLES=MATSTED BY REISKOSTEN REISTIJD REISAFSTAND /FORMAT=AVALUE TABLES /STATISTICS=CHISQ GAMMA BTAU CTAU /CELLS=COUNT /COUNT ROUND CELL.	
Resources	Processor Time	00:00:00,02
	Elapsed Time	00:00:00,01
	Dimensions Requested	2
	Cells Available	524245

Case Processing Summary

	Cases Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Mate van Stedelijkheid * Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten	48	94.1%	3	5.9%	51	100.0%
Mate van Stedelijkheid * Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	48	94.1%	3	5.9%	51	100.0%
Mate van Stedelijkheid * Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand	48	94.1%	3	5.9%	51	100.0%

Mate van Stedelijkheid * Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten

Crosstab

Count

		Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten					Total
		1	2	3	4	5	
Mate van Stedelijkheid	Niet stedelijk	7	2	0	1	0	10
	Weinig stedelijk	5	0	2	0	3	10
	Matig stedelijk	5	3	2	3	4	17
	Sterk stedelijk	4	1	2	2	2	11
Total		21	6	6	6	9	48

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	11.458 ^a	12	.490
Likelihood Ratio	16.548	12	.167
Linear-by-Linear Association	3.385	1	.066
N of Valid Cases	48		

a. 19 cells (95.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.25.

Symmetric Measures

	Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^b	Approximate Significance
--	-------	--	----------------------------	--------------------------

Ordinal by Ordinal	Kendall's tau-b	.211	.110	1.914	.056
	Kendall's tau-c	.206	.108	1.914	.056
	Gamma	.285	.147	1.914	.056
N of Valid Cases		48			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

Mate van Stedelijkheid * Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd

Crosstab

Count

		Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd					Total
		1	2	3	4	5	
Mate van Stedelijkheid	Niet stedelijk	6	1	2	0	1	10
	Weinig stedelijk	4	0	0	4	2	10
	Matig stedelijk	6	2	0	3	6	17
	Sterk stedelijk	2	1	2	3	3	11
Total		18	4	4	10	12	48

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	14.653 ^a	12	.261
Likelihood Ratio	18.847	12	.092
Linear-by-Linear Association	3.681	1	.055
N of Valid Cases	48		

a. 19 cells (95.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .83.

Symmetric Measures

		Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^b	Approximate Significance
Ordinal by Ordinal	Kendall's tau-b	.224	.104	2.161	.031
	Kendall's tau-c	.220	.102	2.161	.031
	Gamma	.296	.136	2.161	.031
N of Valid Cases		48			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

Mate van Stedelijkheid * Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand

Crosstab

Count

		Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand					Total
		1	2	3	4	5	
Mate van Stedelijkheid	Niet stedelijk	4	1	2	1	2	10
	Weinig stedelijk	3	1	0	3	3	10
	Matig stedelijk	6	2	0	3	6	17
	Sterk stedelijk	1	1	3	3	3	11
Total		14	5	5	10	14	48

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	10.681 ^a	12	.556
Likelihood Ratio	12.973	12	.371
Linear-by-Linear Association	1.358	1	.244
N of Valid Cases	48		

a. 20 cells (100.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.04.

Symmetric Measures

		Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^b	Approximate Significance
Ordinal by Ordinal	Kendall's tau-b	.127	.105	1.214	.225
	Kendall's tau-c	.127	.105	1.214	.225
	Gamma	.167	.137	1.214	.225
N of Valid Cases		48			

a. Not assuming the null hypothesis. b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

Correlations

			Mate van Stedelijkheid	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd
Spearman's rho	Mate van Stedelijkheid	Correlation Coefficient	1.000	.260	.271
		Sig. (2-tailed)	.	.074	.062
		N	48	48	48
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten	Correlation Coefficient	.260	1.000	.622**
		Sig. (2-tailed)	.074	.	.000
		N	48	51	51
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Correlation Coefficient	.271	.622**	1.000
		Sig. (2-tailed)	.062	.000	.
		N	48	51	51
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand	Correlation Coefficient	.157	.574**	.912**
		Sig. (2-tailed)	.286	.000	.000
		N	48	51	51

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

“Welke persoonskenmerken hebben een invloed op de reisafstand tussen het thuis en de vervolgopleiding en in welke mate uit zich dit?”

Bijlage 2

Regression

Notes

Output Created	17-MAY-2019 11:35:13	
Comments		
Input	Data	C:\Users\wimbo\OneDrive\Documenten\Bachelorproject\Dataset.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	51
Missing Value Handling	Definition of Missing	User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	Statistics are based on cases with no missing values for any variable used.
Syntax	REGRESSION /MISSING LISTWISE /STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) /NOORIGIN /DEPENDENT TOEKAFSTAND /METHOD=ENTER GESLACHT LEEFTIJD ETNICITEIT GEZONDHEID.	
Resources	Processor Time	00:00:00,02
	Elapsed Time	00:00:00,02
	Memory Required	5072 bytes
	Additional Memory Required for	0 bytes
	Residual Plots	

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	De waardering van de persoonlijke gezondheid, Etniciteit Respondent, Geslacht Respondent, Leeftijd Respondent ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Toekomstige reisafstand in minuten

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.192 ^a	.037	-.070	27.8865

a. Predictors: (Constant), De waardering van de persoonlijke gezondheid, Etniciteit Respondent, Geslacht Respondent, Leeftijd Respondent

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1070.131	4	267.533	.344	.846 ^b
	Residual	27995.628	36	777.656		
	Total	29065.760	40			

a. Dependent Variable: Toekomstige reisafstand in minuten

b. Predictors: (Constant), De waardering van de persoonlijke gezondheid, Etniciteit Respondent, Geslacht Respondent, Leeftijd Respondent

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.
		B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	19.263	143.486			.134	.894
	Geslacht Respondent	-.084	9.595	-.002		-.009	.993
	Leeftijd Respondent	-1.363	7.737	-.032		-.176	.861
	Etniciteit Respondent	5.644	31.191	.033		.181	.857
	De waardering van de persoonlijke gezondheid	4.798	4.808	.180		.998	.325

a. Dependent Variable: Toekomstige reisafstand in minuten

Nonparametric Correlations

Notes

Output Created	17-MAY-2019 11:58:28	
Comments		
Input	Data	C:\Users\wimbo\OneDrive\Documen ten\Bachelorproject\Dataset.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	51
Missing Value Handling	Definition of Missing	User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	Statistics for each pair of variables are based on all the cases with valid data for that pair.
Syntax	NONPAR CORR /VARIABLES=REISTIJD GESLACHT LEEFTIJD ETNICITEIT GEZONDHEID /PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG /MISSING=PAIRWISE.	
Resources	Processor Time	00:00:00,00
	Elapsed Time	00:00:00,01
	Number of Cases Allowed	393216 cases ^a

a. Based on availability of workspace memory

Correlations

			Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Geslacht Respondent	Leeftijd Respondent
Spearman's rho	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Correlation Coefficient	1.000	.294*	.231
		Sig. (2-tailed)	.	.036	.103
		N	51	51	51
	Geslacht Respondent	Correlation Coefficient	.294*	1.000	.108
		Sig. (2-tailed)	.036	.	.450
		N	51	51	51
	Leeftijd Respondent	Correlation Coefficient	.231	.108	1.000
		Sig. (2-tailed)	.103	.450	.
		N	51	51	51
	Etniciteit Respondent	Correlation Coefficient	.005	.052	-.190
		Sig. (2-tailed)	.971	.719	.182
		N	51	51	51
	De waardering van de persoonlijke gezondheid	Correlation Coefficient	.020	-.148	-.304
		Sig. (2-tailed)	.891	.300	.030
		N	51	51	51

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

“In hoeverre uitten uitgesproken motieven zich in de afstand tot een opleidingsinstituut?”

Bijlage 3

		Toekomstige reistijd in minuten	
Spearman's rho	Toekomstige reistijd in minuten	Correlation Coefficient	1
		Sig. (2-tailed)	
		N	50
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de inhoud van de opleiding	Correlation Coefficient	0,043
		Sig. (2-tailed)	0,766
		N	50
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de sfeer op de opleiding	Correlation Coefficient	-0,041
		Sig. (2-tailed)	0,776
		N	50
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met het beroep wat de respondent later wil	Correlation Coefficient	0,227
		Sig. (2-tailed)	0,113
		N	50
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de baankans na het afronden van de opleiding	Correlation Coefficient	-0,076
		Sig. (2-tailed)	0,602
		N	50
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de kans om te mogen starten met de opleiding	Correlation Coefficient	0,165
		Sig. (2-tailed)	0,251
		N	50
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de tevredenheid van andere studenten op de opleiding	Correlation Coefficient	-0,104
		Sig. (2-tailed)	0,474
	N	50	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met het advies van ouders	Correlation Coefficient	-0,013	
	Sig. (2-tailed)	0,927	
	N	50	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met het advies uit de omgeving	Correlation Coefficient	-0,03	
	Sig. (2-tailed)	0,834	
	N	50	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de kosten van de opleiding	Correlation Coefficient	0,053	
	Sig. (2-tailed)	0,713	
	N	50	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten	Correlation Coefficient	0,083	
	Sig. (2-tailed)	0,566	
	N	50	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Correlation Coefficient	-0,133	
	Sig. (2-tailed)	0,356	
	N	50	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand	Correlation Coefficient	-0,137	
	Sig. (2-tailed)	0,342	
	N	50	
Bij de studiekeuze rekening gehouden of vrienden/vriendinnen dezelfde opleiding gaan doen	Correlation Coefficient	-0,238	
	Sig. (2-tailed)	0,096	
	N	50	

Bijlage 4

Correlations			
			Toekomstige reisafstand in kilometers
Spearman's rho	Toekomstige reisafstand in kilometers	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de inhoud van de opleiding	Correlation Coefficient	.366*
		Sig. (2-tailed)	0,019
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de sfeer op de opleiding	Correlation Coefficient	0,112
		Sig. (2-tailed)	0,485
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met het beroep wat de respondent later wil	Correlation Coefficient	.346*
		Sig. (2-tailed)	0,027
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de baankans na het afronden van de opleiding	Correlation Coefficient	0,041
		Sig. (2-tailed)	0,799
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de kans om te mogen starten met de opleiding	Correlation Coefficient	.408**
		Sig. (2-tailed)	0,008
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de tevredenheid van andere studenten op de opleiding	Correlation Coefficient	-0,031
		Sig. (2-tailed)	0,845
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met het advies van ouders	Correlation Coefficient	0,113
		Sig. (2-tailed)	0,480
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met het advies uit de omgeving	Correlation Coefficient	-0,008
		Sig. (2-tailed)	0,960
		N	41
	Bij de studiekeuze rekening gehouden met de kosten van de opleiding	Correlation Coefficient	0,021
Sig. (2-tailed)		0,896	
N		41	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten	Correlation Coefficient	0,110	
	Sig. (2-tailed)	0,495	
	N	41	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reistijd	Correlation Coefficient	-0,124	
	Sig. (2-tailed)	0,440	
	N	41	
Bij de studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand	Correlation Coefficient	-0,115	
	Sig. (2-tailed)	0,476	
	N	41	
Bij de studiekeuze rekening gehouden of vrienden/vriendinnen dezelfde opleiding gaan doen	Correlation Coefficient	-0,243	
	Sig. (2-tailed)	0,126	
	N	41	
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).		**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).	

Enquête

Onderzoek VMBO-TL/MAVO-eindexamenkandidaten

Beste deelnemer,

Ten eerste wil ik jou bedanken voor het deelnemen aan dit onderzoek. In dit onderzoek wordt onderzocht hoe keuzemotieven van VMBO-TL/MAVO-eindexamenkandidaten zich verhouden tot het gekozen toekomstig opleidingsinstituut. Bij het behandelen van deze enquête zal jouw anonimiteit gewaarborgd worden en er zal geen informatie herleidbaar naar jou zijn.

Bij de eerste vragen word jij naar jouw persoonskenmerken gevraagd.

Wat is jouw geslacht?

- Man
- Vrouw

Wat is jouw leeftijd?

_____

Wat is jouw etniciteit?

- Nederlands
- Niet-Nederlands

Wat is jouw woonplaats?

_____

Wat is jouw postcode? (Bijv. 1234)

_____

Wat is jouw middelbare school?

- Dr. Nassau College – Penta
- Dr. Nassau College – Beilen
- Dr. Nassau College – Norg
- Dr. Nassau College – Aa en Hunze

Hoe ga jij naar school?

- Fiets
- Openbaar Vervoer
- Auto
- Anders...

Wat ga jij doen na jouw eindexamenjaar?

- Studeren aan het MBO
- Een opleiding volgen op HAVO-niveau
- Geen van beide

Wat is de locatie van jouw vervolgopleiding? (Bijvoorbeeld: Noorderpoort Automotive & Logistiek - VeVa en Beveiliging)

_____

Hoe ben jij van plan naar jouw toekomstige opleiding te reizen?

- Fiets
- Openbaar Vervoer
- Auto
- Anders...

Stellingen

Bij de volgende stellingen moet jij aangeven hoe erg jij het er mee eens bent. Hierbij is 1 dat jij het er niet mee eens bent en 5 dat jij het er volledig mee eens bent.

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de inhoud van de opleiding

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de sfeer op de opleiding/instelling

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met het beroep wat ik later wil

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de baankansen die ik heb na het afronden van de opleiding

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de kans om daadwerkelijk te mogen beginnen met de opleiding

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de tevredenheid van andere studenten aan de opleiding

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met het advies van mijn ouders/verzorgers

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met het advies uit mijn omgeving

Volledig mee oneens <—————> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de kosten van de opleiding

Volledig mee oneens <-----> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de reiskosten

Volledig mee oneens <-----> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de reistijd

Volledig mee oneens <-----> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met de reisafstand

Volledig mee oneens <-----> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Ik heb bij mijn studiekeuze rekening gehouden met of mijn vrienden/vriendinnen naar dezelfde opleiding/instelling gaan

Volledig mee oneens <-----> Volledig mee eens				
☐	☐	☐	☐	☐

Hoe waardeer jij jouw lichamelijke gezondheid?

Slecht <-----> Uitstekend				
☐	☐	☐	☐	☐

Laatste deel

In dit laatste deel wordt jij bevraagd naar de reistijd en reisafstand van jouw huis naar jouw toekomstige opleiding. Je kan hiervoor gebruik maken van Google Maps en 9292.nl

Wat is de reistijd vanaf jouw huis naar jouw toekomstige opleiding? (Bijvoorbeeld: 1 uur en 3 minuten).

_____

Wat is de afstand vanaf jouw huis naar jouw toekomstige opleiding? (Bijvoorbeeld: 12.3 kilometer) als de afstand kleiner is dan 1 kilometer, vul dan de afstand in meters in.

_____

Dank je wel!

Hartelijk dank voor jouw deelname aan dit onderzoek. Jouw gegevens zullen vertrouwelijk worden behandeld.